

КНИГА I

РОЗДІЛ 1

Гепскомбове «Тексако» тулилося біля траси 93, трохи північніше від Арнетта, жалюгідного містечка в чотири вулиці за 110 миль від Х'юстона. Цього вечора там були самі завсідники: вони розсілися навколо каси, пили пиво, точили ляди та спостерігали за тим, як комашня билась у велику підсвічену вивіску.

Станція належала Біллові Гепскомбу, тому інші дослухалися до нього, хоча він був дурним, як пеньок. Якби вони сиділи в закладі, який належав комусь іншому, власник міг би розраховувати на таке ж ставлення. Однак інші нічого не мали. В Арнетті панували скрутні часи. У 1980-му в містечку було два виробництва — фабрика, на якій виготовляли паперову продукцію (в основному для пікніків та барбекю), і калькуляторний завод. Та паперова фабрика закрилась, а завод калькуляторів занепадав, бо виявилось, що тепер із Тайваню їх можна замовляти значно дешевше, як і переносні телевізори та транзисторні радіоприймачі.

Норман Брюетт із Томмі Воннамейкером раніше працювали на паперовій фабриці, а наразі жили на пільги, бо закінчився термін допомоги у зв'язку з безробіттям. Генрі Кармайкл та Стю Редман були працівниками на калькуляторному заводі, та рідко отримували більше роботи, ніж тридцять годин на тиждень. Віктор Пелфрі вже вийшов на пенсію й куриєв самокрутки, від яких у носі свербіло, — усе, що він міг собі дозволити.

— Ось що я вам скажу, — мовив Геп, поклавши руки на коліна та нахилившись уперед. — Їм треба взяти й послати інфляцію нахрін. І нахрін це лайно з державним боргом. Преси в нас є, папір — теж. Треба наковбасити п'ятдесят мільйонів тисячних банкнот і пожбувати їх в обіг.

Пелфрі працював машиністом до 1984 року, і він виявився єдиним серед присутніх, у кого стало самоповаги, аби вказати Гепу на хибність його явно дурноверхих тверджень.

— Так ми далеко не заїдемо, — сказав він, лаштуючи нову смердючу цигарку. — Якщо так зроблять, буде як у Річмонді після Війни штатів¹. Якщо тобі в ті дні хотілось імбирного пряника, ти давав пекареві долар Конфедерації, він клав його на печиво й вирізав із нього шматок такого ж розміру. Ти ж знаєш, гроші — то лише папір.

— А ще я знаю людей, які з тобою не погодяться, — гірко промовив Геп. Він узяв зі столу червоний засмальцьований затискач для паперів. — Я винен їм гроші. І вони починають сіпатися.

Стю Редман — певне, наймовчазніша людина в Арнетті — сидів на тріснутому пластиковому стільці «Вулко» з бляшанкою «Пабсту» і дивився на трасу 93 крізь вітрину заправки. Стю знав, що таке злидні. Він виріс у цьому містечку, у сім'ї дантиста, який помер і полишив дружину із семирічним Стю та ще двома дітлахами.

Його мати працювала в придорожньому кафе «Далекобійник» одразу за Арнеттом, і якби воно не згоріло в 1979-му, Стю міг би його зараз бачити. Зарплатні вистачало, щоб прогодувати сім'ю, але то й усе. У дев'ять років Стю почав працювати, спершу на Рога Такера, власника «Далекобійника» (після школи допомагав розвантажувати ваговози за тридцять п'ять центів за годину), а тоді на скотофермах у сусідньому містечку Брейнтрі, і там йому довелося збрехати про свій вік, аби отримувати на тиждень двадцять карколомних годин важкої роботи з мінімальною ставкою.

Тож тепер, дослухаючись до того, як Геп і Вік Пелфрі сперечаються про гроші та чудуються з їхньої таємничої властивості непомітно випаровуватися, він згадав, як на початку кривавили його руки від нескінченного тягання тачки зі шкурами й кишками. Він спробував приховати це від матері, та вона все помітила менш ніж за тиждень після того, як він почав працювати. Вона трохи поплакала над його руками, — а його мати була не з тих жінок, які легко пускають сльозу, — проте не попросила кинути роботу. Вона знала, у якому вони становищі. Була реалісткою.

Своєю мовчазністю він частково завдячував тому, що ніколи не мав ані друзів, ані часу на них. Школа, потім робота — все. За рік після того, як він почав працювати на фермах, його молодшого братика Дейва

---

¹ Мається на увазі Громадянська війна в США 1865 року. Річмонд, столиця Конфедеративних Штатів Америки, був однією з останніх твердинь конфедератів.

згубила пневмонія, і Стю так ніколи з цим не змирився. Йому здавалося, то через почуття провини. Він любив Дейва більше за всіх... однак ця смерть означала, що годувати стало на один рот менше.

У старших класах він відкрив для себе футбол, і мати захочувала це хобі, хоча на роботу лишалося менше часу. «Грай, — казала вона. — Якщо ти й маєш квиток звідси, Стюарте, це футбол. Грай. Згадай Едді Ворфілда». Едді Ворфілд був місцевим героєм. Ворфілд походив зі ще біднішої сім'ї, ніж Стюартова, та зажив слави як квотербек регіональної команди старшокласників, потрапив до Техаського сільськогосподарсько-інженерного університету¹ зі стипендією з фізкультури, а потім десять років грав у «Green Bay Packers»² — в основному як запасний квотербек, але кілька пам'ятних разів з'являвся на полі в стартовому складі. Тепер Едді володів мережею фастфудових заїздів по всьому Центральному та Середньому Заході, а в Арнетті лишився фольклорною фігурою. Коли в Арнетті говорять про успіх, на увазі мають Едді Ворфілда.

Зі Стю квотербек був ніякий — не виходило з нього Едді Ворфілда. Та коли розпочався одинадцятий клас, йому дійсно здавалося, що якщо він працюватиме над собою, то зможе сподіватися на невелику стипендію з фізкультури... тим паче, що, крім цього, були ще програми, які дозволяли поєднувати навчання й роботу, а шкільний психолог розповів йому про кредитну програму, прописану в Акті освіти задля національної безпеки³.

А тоді його мати захворіла й до роботи вже не повернулась. У неї був рак. Вона померла за два місяці до його шкільного випуску, покинувши Стю з молодшим на три роки братиком Брюсом на шії. Стю відмовився від стипендії з фізкультури та влаштувався на калькуляторний завод. І врешті вирватися вдалося саме Брюсові. Він жив у Міннесоті, працював системним аналітиком в ІВМ. Писав нечасто, і востаннє Стю бачив брата на похороні своєї дружини — померла вона від такого ж раку, який занастив його матір. Він гадав, що Брюс несе на спині власну провину... і що Брюс може соромитися

---

¹ Texas A&M University — найбільший університет Техасу, розташований у місті Колледж-Стейшен.

² «Green Bay Packers» — команда з американського футболу з Грін-Бей, штат Вісконсін. Заснована в 1919 р. Кілька разів виграла Супербол.

³ National Defense Education Act (NDEA) — акт про фінансування навчальних установ США. Підписаний у 1958 р. президентом Ейзенхауером, він мав на меті перемогти параноїдальний настрій, спричинений популярною думкою про сильніші інтелектуальні потужності СРСР.

брата, який перетворився на селяка з депресивного техаського міста й удень ішачить на калькуляторному заводі, а вечорами або сидить у Гепа, або хилєє пиво «Лон стар» у «Голові індіанця».

Найкращим життя здавалось у шлюбі, та протривав він лише вісімнадцять місяців. Утроба його молоденької дружини виносила єдине дитя — темношкіре та хворобливе. То було чотири роки тому. Після цього Стю іноді думав про те, щоб поїхати з Арнетта на пошуки чогось кращого, однак його втримала інерція маленького містечка — тихий спів сирен, у якому словами були знайомі обличчя, а мелодією — рідні краєвиди. Йому подобалося в Арнетті, а Вік Пелфрі одного разу нагородив його найприємнішим компліментом, назвавши «старим хитрим жуком».

Вік із Гепом усе ще перемелювали грошову тему. У небі лишалося трохи світла, та земля поринула в тінь. Машини нечасто їздили 93-ю трасою, і це була одна з причин, чому в Гепа набралось стільки непоплачених рахунків. Та на очах у Стю до них наближалась автівка.

Вона була все ще за чверть милі від заправки, й останнє денне світло тьмяно віддзеркалювалося від запилжених залишків хрому. Стю мав гострий зір, і він упізнав у машині дуже старий «шевроле» — мабуть, 75-го року. «Шеві» їхав із вимкненими фарами. Його швидкість не перевищувала п'ятнадцяти миль на годину, та машину носило по всій дорозі. Поки що автомобіль помітив тільки Стю.

— Скажимо, ти віддаси цю станцію під заставу й отримаєш іпотечний кредит, — говорив Вік. — І, скажимо, сума буде п'ятдесят доларів на місяць.

— Та малувато береш.

— Ну, хай буде п'ятдесят, просто щоб назвати якусь цифру. Припустімо, федерали взяли й надрукували тобі вагон грошей. Тоді банк усе підрахує й захоче з тебе вже *сто* п'ятдесят доларів. І бідність твоя нікуди не дінеться.

— Атож, — бовкнув Генрі Кармайкл.

Геп роздратовано глипнув на нього. Так уже сталося, що йому було відомо про звичку Генка брати колу з автомата без грошей, і, більше того, Генк *знав*, що його давно викрили, і коли йому вже так кортіло вклинитися в суперечку, він мав би стати на бік Гепа.

— Не думаю, що вийде саме так, як ти кажеш, — мовив Геп з усім авторитетом людини з дев'ятикласною освітою й заходився пояснювати свою думку.

Стю розумів лише те, що зчепилися вони страх як міцно, тож він приглушив Гепів голос до беззмістовного жибоніння й дивився, як

«шеві» виляє та гойдає носом. З огляду на таку їзду Стю гадав, що далеко машина не заїде. «Шеві» перетнув білу розмітку, і його колеса здійняли куряву над лівим крилом. Та ось автівку понесло назад, кілька секунд вона трималася своєї смуги, а тоді мало не полетіла в кювет. По тому водій немов побачив у великій підсвіченій вивісці «Тексако» сигнальний маяк, і автівка помчала до заправки, наче ракета, чие пальне майже скінчилося. Стю вже чув стомлене гупання двигуна, розмірене булькання й сичання напівживого карбюратора та спрацьованих клапанів. Флуоресцентні лампи над колонками освітлювали забризкане брудом лобове скло, тож важко було роздивитися, що коїться в салоні автівки, проте коли «шеві» підскаочив на горбку, Стю помітив, як за кермом вільно гойднувся розмитий силует водія. Машина йшла вперед, тримаючи ту саму невблаганну швидкість у п'ятнадцять миль.

— А я кажу, що, коли в обігу буде більше готівки, ти...

— Гепе, ти б вимкнув колонки, — м'яко промовив Стю.

— Колонки? Що?

Норм Брюетт розвернувся й визирнув у вікно.

— О Господи, — сказав він.

Стю піднявся зі стільця, перехилився повз Томмі Воннамейкера та Генка Кармайкла й клацнув усіма вимикачами — по чотири кожною рукою. Тож він був єдиним, хто не побачив, як «шеві» протаранив і зчесав ряд колонок, що стояли ближче до дороги.

Автомобіль зносив їх повільно та невблаганно — збоку це здавалося навіть величним. Наступного дня в «Голові індіанця» Томмі Воннамейкер божевівся, що стоп-сигнали й рази не блимнули. «Шеві» сунув собі на швидкості миль у п'ятнадцять, наче провідна автівка на Трояндовому параді¹. Шасі заскреготіли об бетон острівця безпеки, а коли в нього врізалися колеса, усі, крім Стю, побачили, як голова водія безвільно гойднулася та стукнулася об лобове скло, залишивши на місці удару білі тріщини, схожі на зірку.

«Шеві» підскаочив, наче копнутий пес, і зніс колонку з паливом підвищеної якості. Вона відірвалася від асфальту й покотилася геть, розляпуючи залишки бензину. Пістолет відчепився і лежав, виблискуючи під флуоресцентним світлом.

Усі вони помітили іскри, які висікала з бетону вихлопна труба, і Геп, який бачив вибух заправки в Мексиці, інстинктивно примружив очі в очікуванні вогняної кулі. Натомість «шеві» хвицнув задом і зіскочив

¹ Tournament of Roses parade — новорічний парад, який влаштовують у Пасадені, штат Каліфорнія. Звичай започатковано в 1890 р.

з острівця на бік заправки. Передок зітнувся з колонкою бензину з низьким вмістом свинцю, перекинувши її з порожнистим «бух».

Здавалося, «шевроле» навмисне закінчив розворот на 360 градусів і знову вдарився в острівець — цього разу боком. Зад перескочив через бордюр і зніс звичайну колонку. Ще трохи проволікши іржаву вихлопну трубу, «шеві» зупинився. Він знищив усі три колонки на острівці, ближчому до шосе. Двигун іще з кілька секунд погуркотів, а потім здався. Стояла така гучна тиша, що ставало не по собі.

— Йокелемене, — видихнув Томмі Воннамейкер. — Гепе, вона рвоне?

— Якби, то вже бахнула б, — сказав Геп, зводячись на ноги.

Плечем він зачепив стос мап, і всюди розсипалися Техаси, Нью-Мексико та Аризони. Геп відчув обережну радість. Його колонки були застраховані, і за страховку заплачено. Мері без угаву повторювала, що страхування передусім.

— Певне, мужик геть п'яний, — мовив Норм.

— Я бачив його задні фари, — сказав писклявим від збудження голосом Томмі. — Жодного разу не блимнули. Йокелемене! Якби він гнав шістдесят, ми б уже всі дали дуба.

Вони повискакували із заправки — першим біг Геп, а позаду йшов Стю. Геп, Томмі та Норм підбігли до автівки одночасно. Стояв запах бензину, і вони чули, як повільно цокає, остигаючи, двигун «шеві». Геп відчинив дверцята з боку водія, і чоловік, який сидів за кермом, вивалився з машини, наче старий мішок із брудною білизною.

— *Чорт забирай!* — крикнув, мало не загорлав Норм Брюетт.

Він відвернувся, схопився за своє об'ємне черево, і його знудило. Річ була не в чоловікові, який випав з автівки (Геп акуратно впіймав його, перш ніж той ударився об землю), а в запаху, що викотився зсередини, — хворобливий сморід, у якому змішалися кров, фекалії, блювотиння та гниль. То був страхітливо насичений запах смертельної хвороби.

Наступної миті Геп відвернувся і, тримаючи водія під пахви, потягнув його за собою. Томмі хуленько підхопив ноги, що волочилися асфальтом, і разом із Гепом вони понесли водія досередини. У світлі флуоресцентних ламп їхні обличчя здавалися геть жовтими й перекошеними. Геп забув про гроші за страховку.

Інші зазирали до «шеві», і тепер уже Генк відвернувся, притиснувши до рота долоню, — при цьому мізинець у нього стирчав, як у чоловіка, який тримав у руці бокал вина й збирався виголосити тост. У спортивному темпі він відійшов до північної ділянки АЗС і випустив вечерю на волю.

Вік зі Стю подивилися трохи в машину, перезирнулися і знову глянули в салон. На пасажирському місці сиділа молода жінка; її плаття-сорочка високо задерлося. До неї прихилилася трирічна дитина, хлопчик або дівчинка. Обоє мертві. Їхні шиї роздулися, наче гумові камери, і плоть там стала фіолетово-чорною, наче синець. Під очима набрякли мішки.

Пізніше Вік розказував, що вони скидалися на бейсболістів, які помазали сажею під очима, щоб підкреслити погляд. Та очі лише сліпо витріщалися. Жінка тримала дитину за руку. З носів у них набіг густий слиз і закупорив ніздрі. Навколо дзижчали мухи — сідали на шмарклі, залазили до відкритих ротів. Стю бував на війні, але ніколи не бачив такого жахливого видовища. Його погляд постійно повертався до тих зімкнених рук.

Вони з Віком позадкували, тупо подивилися один на одного й повернулися до заправки. Чоловіки бачили, як Геп несамовито працював щелепою біля слухавки таксофона. Норм ішов до станції позаду них і постійно озирався на сцену аварії. Водійські дверцята стояли сумно прочиненими. З люстерка заднього огляду звисала пара дитячих черевичків.

Генк стояв біля дверей і витирив рот брудною хустинкою.

— Господи, Стю, — сказав він нещасно, і Стю кивнув.

Геп поклав слухавку. Водій «шеві» лежав на підлозі.

— Швидка приїде за десять хвилин. Як гадаєте, вони?.. — він тицьнув великим пальцем у бік «шеві».

— Мертві, будь певен, — кивнув Вік. Його зморшкувате обличчя було жовтаво-сірим, і він розсипав тютюн по підлозі, намагаючись зробити собі ще одну смердючу цигарку. — У тачці сидять наймертвіші люди, яких я будь-коли бачив.

Він поглянув на Стю — той кивнув і засунув руки в кишені. Нерви геть розшарпалися.

Чоловік на підлозі видушив із горла хрипкий стогін, і всі очі звернулися до нього. За мить, коли стало зрозуміло, що він чимдуж силкується щось сказати, Геп присів біля нього. Урешті-решт, це ж його заправка.

Що б не прикінчило жінку з дитиною, воно взялося й за водія. З носа постійно текло, а дихання звучало по-підводному — у грудях чоловіка щось клекотало. Під очима почали напухати мішки, і хоча чорноти поки що не було, вони вже посиніли. Шия в нього здавалася затовстою, і надлишок плоті зібрався в складки, наче два зайві підборіддя. Його біла сильна лихоманка, тому поряд із ним здавалося,

ніби сидиш біля відкритої печі для барбекю, у яку поклали хороше, якісне вугілля.

— Пес, — пробелькотів він. — Його дострелили?

— Містере, — заговорив до нього Геп, легенько потермосивши чоловіка за плече. — Я викликав швидку. З вами все буде добре.

— Годинник почервонів, — прохарчав незнайомиць, а тоді закашлявся — спустошлива низка вибухів, від яких увсебіч полетіли довгі нитки слизу з гноєм.

Відчайдушно скривившись, Геп відсахнувся.

— Краще його перевернути, — сказав Вік. — Бо отак він захлинеється.

Та перш ніж вони це зробили, кашель ущух, знову перетворившись на grimуче, нерівне дихання. Водій повільно кліпнув очима й поглянув на чоловіків, які зібралися навколо.

— Де... ми?

— В Арнетті, — озвався Геп. — «Тексако» Білла Гепскомба. Ви збили кілька моїх бензоколонок. — І поспіхом додав: — Та це нічого. Вони застраховані.

Чоловік на підлозі спробував сісти, та не зміг. Йому довелося вдовольнитися тим, що він узяв Гепа за лікоть.

— Моя дружина... моя дівчинка...

— З ними все добре, — сказав Геп, либлячись усмішкою тупого пса.

— Здається, я кепсько захворів, — мовив незнайомиць. Дихання заходило й виривалося з нього густим, м'яким ревінням. — І вони теж хворіли. Відтоді, як прокинулися два дні тому. У Солт-Лейк-Сіті... — тріпотливі повіки зімкнулися. — Захворіли... певне, врешті-решт, ми втекли запізно...

Здалеку, постійно наближаючись, до них долинуло виття волонтерської швидкої Арнетта.

— Оце так, — повторював Томмі Воннамейкер. — Оце так-так.

Очі хворого знову тремтливо розчахнулись, і тепер вони були сповнені гострого, палкого занепокоєння. Він іще раз спробував сісти. Піт струменів його обличчям. Він схопився за Гепа.

— Із Саллі та Крихіткою Лавон усе гаразд? — зажадав він відповіді.

З його губ летіла слина, і Геп відчував теплоту, яку випромінював його жар. Чоловік був хворим, напівбожевільним, і від нього смерділо. Геп згадав, як, бува, тхне стара собача підстилка.

— З ними все гаразд, — стояв він на своєму, ледь не втрачаючи самовладання. — Ти... лежи собі й не напружуйся, окей?